

23. prosince 1980, 00 hodin 33 minut

Airbus 5403 z Istanbulu do Paříže se propadl. O téměř tisíc metrů za necelých deset vteřin, skoro vertikálně, a pak se znovu stabilizoval. Většina cestujících spala. Prudce se probudili s děsivým pocitem, že si zdřímli na sedadle pouťové atrakce.

Právě křik vytrhl Izel z lehkého spánku, nikoli pokles letadla. Na poryvy větru a vzdušné díry byla zvyklá, už téměř tři roky létala kolem světa s Turkish Airlines. Teď měla přestávku. Nespala ani dvacet minut. Sotva otevřela oči, spatřila svou kolegyni Melihu, jak se nad ní sklání s ňadry deroucími se jí z výstřihu.

„Izel? Izel! Dělej! Máme problém. Venku je asi bouřka. Nulová viditelnost, podle kapitána. Vezmeš si svoji uličku?“

Izel nasadila unavený výraz zkušené letušky, která nepanikaří kvůli takové prkotině. Vstala, upravila si kostým, trošku si stáhla sukni, chvilíčku obdivovala odraz svého půvabného těla turecké panenky na ztemnělé obrazovce před sebou a zamířila do uličky vpravo.

Probuzení cestující už nekřičeli, ale měli v očích spíše údiv než znepokojení. Letadlo se pořád kymácelo. Izel se klidně sklonila nad každým z nich.

„Všechno je v pořádku. Nebojte se. Prostě jen prolétáváme sněžnou bouří nad pohořím Jura. Za necelou hodinu budeme v Paříži.“

Izelin úsměv nebyl nucený. Její myšlenky se už toulaly po Paříži. Měla tam zůstat tři dny, až do Vánoc. Byla vzrušená jako malá holka při pomyšlení, že si bude hrát na svobodnou Istanbulčanku ve francouzském hlavním městě.

Svou uklidňující pozornost zaměřila postupně na deseti-letého chlapce, jenž pevně svíral babiččinu ruku, na mladého manažera ve zmačkané košili, kterého by ráda znovu potkala zítra na Champs-Élysées, na tureckou ženu, jejíž závoj, posunutý nejspíš kvůli náhlému probuzení, jí zakrýval polovinu očí, na starého muže, schouleného na sedadle s rukama mezi koleny, který na ni hleděl prosebně...

„Ujišťuju vás, že je všechno v pořádku.“

Izel klidně kráčela uličkou, když se airbus znovu naklonil na bok. Ozvalo se několik výkřiků. Mladík sedící vpravo od Izely, který držel oběma rukama kazetový přehrávač, vykřikl s neupřímným smíchem:

„Jak dlouho to bude trvat, tenhle looping?“

Několik lidí se nesměle zasmálo, ale jejich smích byl okamžitě přehlušen křikem kojence. Dítě leželo v nosítku přímo před Izely. Pár metrů od ní. Letuščin pohled se upřel na několikaměsíční holčičku, měla na sobě bílé šatičky s oranžovými květy, které vykukovaly z béžového svetříčku s norským vzorem.

„Ne, madam, ne,“ řekla Izel. „Ne!“

Matka sedící vedle dítěte si rozepnula pás a naklonila se k dcerce.

„Ne, madam,“ naléhala Izel. „Musíte zůstat připoutaná.“

Matka se neobtěžovala ani otočit, natož odpovědět letušce. Její dlouhé rozpuštěné vlasy splývaly do nosítka. Dítě se rozplakalo ještě víc.

Izel zaváhala, jak se má zachovat, a přistoupila blíž.

Letadlo se znovu propadlo. Tři vteřiny a možná dalších tisíc metrů.

Ozvaly se výkřiky, ale většina pasažérů byla potichu. Mlčeli. Uvědomili si, že pohyby letadla nejsou vyvolány pouze

zimními poryvy větru. Když se letadlo otřásl, Izel upadla na bok. Loktem udeřila do walkmana na hrudi muže po své pravici a vylekala ho. Vstala a ani se mu neomluvila. Tříměsíční holčička před ní pořád plakala. Její matka se k ní opět naklonila a začala rozepínat bezpečnostní pás dítěte...

„Ne, madam! Ne...“

Izel zaklela. Mechanicky si stáhla vyhrnutou sukni přes punčochy s puštěným okem. To je ale dřina! Opravdu si zaslouží ty tři dny a dvě noci zábavy v Paříži!

Pak se vše seběhlo strašně rychle.

Na okamžik si Izel myslela, že slyší ozvěnu, křik jiného kojenice někde v letadle, kousek dál vlevo. Neklidná ruka chlápka s walkmanem se dotkla šedého nylonu na jejích stehnech, starý Turek objal jednou paží svou zahalenou ženu kolem ramen a druhou ruku natáhl prosebně k Izel. Matka před ní vstala a vztáhla ruce ke své dceři v nosítku s rozepnutými pásy.

To bylo to poslední, co spatřila před nárazem, předtím než se airbus střetl s horou.

Náraz odhodil Izel deset metrů daleko, k nouzovému východu. Její půvabné nohy v tmavých punčochách se zkroutily jako končetiny umělohmotné panenky v ruce sadistické holčičky; její štíhlé tělo narazilo do plechu; roh dveří jí prorazil levý spánek.

Izel byla na místě mrtvá. V tom patřila k těm šťastnějším.

Neviděla, jak světla zhasla. Neviděla, jak se letadlo zkrabatilo jako obyčejná plastová lahev s vodou, když narazilo do stromů, které jako by se jeden po druhém obětovaly, aby zpomalily šílený pád airbusu.

Když se letadlo konečně zastavilo, necítila šířící se zápach kerosinu. Nepocítila žádnou bolest, když výbuch rozmetal její tělo stejně jako těla třiadvaceti nejbližších cestujících.

Nevykřikla, když plameny zachvátily kabinu a uvěznily sto čtyřicet pět přeživších.

0 osmnáct let později

1

29. září 1998, 23 hodin 40 minut

Ted' víte vše.

Crédule Grand-Duc zvedl pero a jeho pohled se vnořil do průzračné vody obrovského vivária naproti němu. Jeho oči chvilku sledovaly zoufalé poletování vážky, která ho před necelými třemi týdny stála skoro dva a půl tisíce franků. Vzácný druh, jeden z největších co do velikosti, přesná replika jejího prehistorického předka. Dlouhá vážka poletovala od jedné skleněné stěny k druhé v houfu několika desítek dalších freneticky se zmitajících vážek. Věžeňkyně. Zajatkyně.

Všechny cítily, že umírají.

Pero se znovu dotklo papíru. Ruka Crédula Grand-Duca se nervózně zachvěla.

Shromáždil jsem v tomto sešitě všechny indicie, všechny stopy, všechny hypotézy. Osmnáct let pátrání. Vše je uloženo v této stovce stránek. Pokud jste je přečetli pozorně, víte nyní tolik co já. Možná budete důvtipnější. Možná budete sledovat směr, který jsem opomněl. Možná najdete klíč, jestli existuje. Možná...

Proč ne?

Pro mě to skončilo.

Pero se zvedlo a chvělo se několik milimetrů nad papírem. Modré oči Crédula Grand-Duca se znovu zatoulaly k hladkému sklu vivária, pak přelétly ke krbu, kde dlouhé plame-

ny pohlcovaly změř novin, papírů a lepenkových archivních krabic, než naposledy spočinuly na sešitu. Pero znovu sklouzlo po papíru.

Říct, že necítím lítost ani nemám výčitky, by bylo přehnané, ale udělal jsem, co jsem mohl.

Crédule Grand-Duc dlouho hleděl na tuto poslední řádku a pak světle zelený sešit pomalu zavřel.

Udělal jsem, co jsem mohl, opakoval nakonec, spokojený se svým závěrem.

23 hodin 43 minut

Uklidil pero do hrnku před sebou, vzal z pravé strany svého stolu žlutý lepík a přilepil ho na desky sešitu. Znovu natáhl ruku k hrnku s tužkami. Jeho prsty uchopily fix a jedním tahem napsaly na kousek papíru *pro Lylie*. Odsunul sešit na kraj stolu a vstal.

Grand-Ducův pohled se na okamžik zastavil na stole: leskla se tam měděná destička. Grand-Duc s ironií četl: *Crédule Grand-Duc, soukromý detektiv*. Zklamaně se ušklíbl. Všichni ho už odpradáva nazývali Grand-Duc, nikdo už nepoužíval jeho směšné křestní jméno. Nikdo kromě Emilie a Marca Vitalových. Ale to bylo dříve, když byli mladší. Od té doby uplynula celá věčnost.

Grand-Duc zamířil do kuchyně. Vrhł poslední pohled na nerezový dřez, na podlahu z osmibokých bílých dlaždic, na zavřené skříňky ze světlého dřeva. Každý prvek byl v dokonalém pořádku, vyleštěný a uklizený; každá stopa předchozího života byla pečlivě odstraněna, jako v pronajatém domě, který člověk musí vrátit jeho majiteli. Grand-Duc byl pečlivý až do konce, až do posledního dechu. Věděl to. To vysvětlovalo mnohé. Vlastně všechno.

Otočil se, přistoupil ke krbu, až měl pocit, že mu teplo z něj olizuje ruce. Sklonil se a hodil do ohně dva archivační boxy. Ucouvl, aby ho nezasáhla sprška jisker.

Slepá ulička...

Strávil tisíce hodin zkoumáním těch nejmenších podrobností tohoto případu... Všechny tyhle indicie, tyhle poznámky, tohle pátrání, vše se teď mění v dým. Za několik hodin všechny stopy vyšetřování zmizí.

Osmnáct let pátrání zbytečně. Jaká ironie...

Celý jeho život shrnutý v tomto autodafé, jehož byl jediným svědkem.

23 hodin 49 minut

Za čtrnáct minut bude Lylie osmnáct let, alespoň oficiálně... Kdo je? Pořád nemá žádnou jistotu. Je to jedna ku dvěma, jako v onen první den. Panna, nebo orel.

Lyse-Rose, nebo Emilie?

Neuspěl. Mathilde de Carville utratila celé jmění, jeho mzdu za osmnáct let, zbytečně...

Grand-Duc zamířil do pracovny a nalil si další sklenku vína. Je patnáct let staré, zvláštní zásoba Monique Genevezové, nakonec jediná dobrá vzpomínka na toto vyšetřování. Zvedl sklenku k ústům a usmál se. Ničím nepřipomínal karikaturu starého alkoholického detektiva, sahal do svého sklepa spíše jen sporadicky, při významných příležitostech. Dnešní Lyliiny narozeniny takovou příležitostí byly. Ostatně poslední minuty jeho života také.

Detektiv vypil sklenku vína naráz.

Byla to jedna z mála věcí, kterých opravdu litoval, nenapodobitelná chuť tohoto vína mu procházela tělem, způsobovala mu mírnou bolest a zbavovala ho břemene téhle obsese, této záhady bez odpovědi, již zasvětil svůj život.

Grand-Duc postavil sklenku na stůl a posunul světle zelený sešit, váhal, zda ho má ještě naposledy otevřít. Hleděl na lepík s nápisem *pro Lylie*.

Zůstane tenhle sešit, tahle stovka stránek, kterou psal do posledního dne svého života... Pro Lylie, pro Marca, pro Mathilde de Carville, pro Nicole Vitralovou, pro policisty, pro advokáty, pro každého, kdo se bude chtít ponořit do tohoto příběhu...

Nepochybně poutavá četba. Skutečné mistrovské dílo, dechberoucí policejní vyšetřování... Všechno tu je...

Až na závěr...

Napsal detektivku, u níž odstranil poslední stránku, thriller, jehož posledních pět řádek bylo vymazáno.

Podfuk...

Budoucí čtenáři si budou určitě myslet, že jsou chytřejší, pustí se do toho, budou přesvědčeni, že oni najdou řešení.

Ostatně i on si to myslel... Celou dobu byl přesvědčen, že existuje důkaz, že rovnice má řešení, že něco přehlédl. Byl to jen pocit, pouhý pocit, ale velmi neodbytný... Tato jistota ho držela při životě až do dnešního dne, do doby, kdy za deset minut bude Lylie osmnáct let... Možná že pouze jeho podvědomí udržovalo tuto iluzi, aby mu zabránilo zcela propadnout zoufalství, bylo by velmi kruté hledat po celé ty roky klíč k neřešitelnému problému...

Udělal jsem, co jsem mohl, četl znovu detektiv. Další se mě už netýká.

Grand-Duc se naposledy rozhlédl po místnosti. Měl co dělat, aby nevyhodil prázdnou lahev a neuklidil špinavou sklenku. Znovu se usmál. Policajti a patologové, kteří se budou sklánět za pár hodin nad jeho tělem, se nebudou starat o neumytou sklenku. Jeho krev a mozek se rozstříknou a lepkavá hmota potřísní tenhle mahagonový stůl a navoskované parkety. Všechno ušpiní. Tím spíš, pokud jeho smrt nezjistí hned, což je dost pravděpodobné (komu by také chyběl?), teprve

zápach jeho mrtvolý přiláká pozornost sousedů, rozkládající se tělo pokryté výkaly hmyzu, který už na něm začal hodovat.

O důvod víc, pomyslel si Grand-Duc.

Sklonil se a hodil do krbu kousek kartonu, který unikl plamenům.

Jeho poslední ušlechtilý čin.

Grand-Duc pomalu přistoupil k mahagonovému sekretáři v rohu místnosti naproti krbu. Otevřel prostřední zásuvku, z koženého pouzdra vytáhl zánovní revolver Mateba, jehož šedý kov se ve světle leskl. Detektivova ruka zašátrala hlouběji v zásuvce a vytáhla tři náboje. Ráže 38 milimetrů.

Grand-Duc se usmál. Zkušeným pohybem otevřel bubínek a lehce do něj zasunul náboje.

Jeden by stačil, i kdyby byl hodně opilý, kdyby se mu zachvěla ruka, kdyby zaváhal. Ale určitě by dokázal přiložit hlavě ke spánku, pevně ho sevřít a stisknout poušť.

Nemohl minout, ani s dvašedesáti centilitry vína v krvi.

Položil revolver na stůl, otevřel levou zásuvku, vyndal odtud noviny, velmi starý výtisk *L'Est républicain*, úplně zažloutlý. Celé měsíce promýšlel tuto pochmurnou scénu, tento symbolický rituál, který by mu pomohl se vším skoncovat, vznést se definitivně nad labyrint.

23 hodin 54 minut

V krbu se svíjelo v plamenech posledních pár listů papíru. Detektivův pohled sklouzl k viváriu a pochmurnému bzučení vážek. Elektrický proud byl vypnut už před třiceti minutami. Vážky zbavené kyslíku a potravy nepřežijou ani týden... A přitom vynaložil obrovskou sumu peněz na nákup těch nejvzácnějších a nejstarších druhů; strávil celé hodiny, celé roky péčí o toto vivárium, pečlivě vážky krmil všemi druhy drobného hmyzu, staral se o ně, rozmnožoval je, dokonce

v době, kdy musel odjet, je nechával hlídat specializovanou firmou.

Všechno to úsilí jen proto, aby je nechal zemřít. Je taky...

Koneckonců je příjemné, pomyslel si Grand-Duc, rozhodovat takto o životě a smrti druhých, pečovat o ně, aby bylo možné je lépe odsoudit, dát jim naději, aby bylo možné je lépe obětovat. Hrát si s osudem, jako rozmarný a nepředvídatelný bůh... Vždyť i on byl vlastně obětí nějakého takového sadistického boha...

Crédule Grand-Duc se posadil ke stolu, mimoděk posunul světle zelený sešit víc ke kraji, jako kdyby měl strach, aby ho neušpinily kapky krve.

Rozložil *L'Est républicain* před sebou na stole. Vydání z 23. prosince 1980. Znovu se začel do první strany novin: *Zázračně zachráněná z hory Terrible*.

Titulek se táhl přes celou stránku. Úplně dole se nacházela dosti rozmazaná fotografie, na níž bylo vidět siluetu trupu havarovaného letadla, stromy vyrvané i s kořeny, sníž se stopami záchranářů. Několik řádek pod fotografií popisovalo katastrofu:

Dramatický pád Airbusu 5403 letícího z Istanbulu do Paříže na svahu hory Terrible na francouzsko-švýcarských hranicích v noci z 22. na 23. prosince 1980. Sto šedesát osm ze sto šedesáti devíti cestujících a členů posádky zemřelo na místě nebo zahynulo v plamenech. Jediná zázračně přeživší, tříměsíční holčička, byla vymrštěna při nárazu, než na palubě vypukl požár.

Grand-Duc zvedl oči. Zemře, nakloní se trochu dopředu a vpálí si kulku do hlavy. Dopadne na první stránku těchto novin. Jeho krev vybarví fotografii z dramatu, k němuž došlo před osmnácti lety, a smísí se s krví sto šedesáti osmi obětí. Za pár dnů nebo týdnů ho takhle najdou. Nikdo ho nebude litovat... Zejména Carvilleovi ne... Vitralovi možná ano, trošku... Emilie, Marc. Hlavně Nicole.

Je to vrchol ironie.

Najdou ho a dají ten sešit Lylie, knihu jejího krátkého života. Jeho závěť.

Grand-Duc naposledy s jistou hrdostí pohlédl na svůj odraz v měděné destičce. Byl to koneckonců krásný konec, mnohem lepší než to ostatní.

Přinejmenším lze říct, že měl šanci: osmnáct let trvajících pátrání...

23 hodin 57 minut

Nastal čas.

Opatrně položil *L'Est républicain* přímo před sebe, posunul si židli a pevně sevřel pažbu revolveru ve vlhké dlani.

Pomalou zvedl paži.

Když se chladná hlaveň dotkla jeho spánku, proti své vůli se zachvěl. Ale byl připraven. Alkohol mu pomůže.

Pokusil se vyčistit si hlavu, nemyslet na tu kulku, nacházející se pár centimetrů od jeho mozku, která mu prolétne lebkou...

Nemyslet už na nic, upnout se na nicotu.

Jeho ukazováček se dotkl spouště. Stačilo jen ji zmáčknout a všechno skončí.

Má oči zavřít, nebo je nechat otevřené?

Po čele mu stekla kapka potu a dopadla na noviny.

Nechat je otevřené a skoncovat to.

Jeho tělo se předklonilo, oči se upřely na noviny vzdálené dvacet centimetrů. Naposledy se podíval na fotografii spáleného trupu letadla, na snímek hasiče před nemocnicí v Montbéliardu, opatrně držícího to promodralé tělíčko. Zázračně zachráněné dítě.

Ukazováček na spoušti strnul.